UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De eruditione christifideliu[m]

Herolt, Johannes

Colonie, 27. X. 1496

De precepto octauo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30784

Visual Library

in illo puniret ad petitõem angelorũ ⁊
ſanctorũ q̇bus ſeruierat ꝑmiſſa eſt aĩa
ad corpus redire. Et ꝯfeſſus eſt illõ ab
bati. Et miſſus eſt illi obulus ſu⁹ cum
magna velocitate: quẽ vt mox ꝛ̃cepit cõ
uerſus expirauit ⁊ celi gaudia intrauit.

De octauo ꝑcep.

NOn falſum teſtimoniũ dices
A ❡ Ubi ſm Aug⁹ ꝓhi
bet omẽ nocumentũ quo q̇s
ꝑ falſitatem oris ledit ꝓximũ
Et cõtra hoc preceptum faciũt octo ge/
nera hoĩm. ❡ Primi ſunt falſi teſtes et
mẽdaces hoĩes qui prauis hoĩbus ꝓxi
mis nocere volẽtibus p̄ſtant auxiliũ ꝑ
ſuũ falſum teſtimoniũ Pro quo ſciendũ
ꝙ falſus teſtis in falſo teſtimonio mul/
ta mala ꝯmittit. Primo animã ꝓpriam
occidit cum ſuo mẽdacio ⁊ falſo teſtimo/
nio. Sap. i. Os quod mẽtitur occidit
aĩam. Scd̃o xp̃m negat. q꞉ corruptio
veritatis eſt negatio dei Unũ qui verita
tem negat xp̃m negat. imo eſt valde hor
rendũ nomẽ dei aſſumere in teſtimoniũ
falſitatis. Tertio ꝓximum ledit ⁊ dam
nificat: aut in rebus: aut in fama. aut i
ꝑſona. id eſt in corꝑe cum ſuo falſo teſti/
monio Ergo q̇libet talis bonus homo
ſic leſus põt dicere cũ xp̄o illud pſ̃. In/
ſurrexerũt in me teſtes iniq̇. Notandũ
ꝙ ſcũs Thomas ſcd̃a ſcd̃e. q. lxx. dicit
ꝙ falſus teſtis peccat mortaliter ⁊ tenet
ad reſtitutiõem oĩm. xiiij. q. v. Nõ ſane
q. vi. Si res aliena. Et tales puniũtur
a deo non ſolũ in futuro: ſ; etiam in p̄nti
quandoq;. Exemplũ pȝ infra. viij. N.
❡ Seq̇tur de mẽdacijs. Pro quo no/
ta ꝙ mẽdacium eſt falſa ſignificatio vo/
cis cũ intẽtione fallẽdi Unde q̇rit vtrũ
maius peccatũ ſit mentiri verbo vel fac
to: Reſpõdeo ſm Thomã in q̇dlibeto
Cum eadẽ intẽtio ſit fallendi in vtroq;
vterq; peccat equaliter. verbũ em̃ ⁊ fac
tũ aſſumunt vt inſtrumentũ fallẽdi. vñ
nõ refert q̄ntum ad peccatũ vtrũ aliq̇s
verbo ſcripto vel nutu vel quocũq; fa/
cto mentit: ſicut nec refert quãtũ ad ho
micidium vtrũ aliq̇s gladio vl' ſecuri in
terficiat. Item q̄ritur: in quo differt mẽ
dacium a falſo. Reſpõdeo: falſum dicit
q̇cunq; credit verũ dicere: ⁊ tamen hoc
idem quod eſtimat verũ eſſe nõ eſt verũ
Sed mẽtiri eſt quãdo aliq̇s loq̇tur ali/
q̇d qđ veraciter ſcit nõ eſſe verũ. ⁊ ſic cõ
tra mẽtem ꝓpriam loq̇tur. Nã ⁊ menti/
ri, dicit quaſi contra mentẽ ire Ergo dif
ficulter vel nunq̃ p̃t aliquis ſcire aliquẽ
mentiri. niſi ſolus deus. quia quãdo fal
ſum loq̇tur quod credit eſſe verũ nõ mẽ
titur ſ; falſum loq̇tur. B ❡ Scien/
dum ꝙ quinq; ſunt q̄ poſſunt valere ad
deteſtatiõem huius peccati. ſ. mẽdacij.
Primũ quia iſtud peccatũ eſt diaboli/
cum. quia p̄mum mendaciũ ꝯmiſit dia
bolus. vt habet Geñ. iij. cum dixit pri
mis parẽtibus noſtris Nequaq̃ morie
mini. Uñ Johis. viij. legit de diabolo
Cum loq̇tur mendaciũ ex ꝓprijs loqui
tur. quia mendax eſt ⁊ pater eius. ergo
mendax habȝ linguã diabolicã ❡ Se
cundũ eſt hoc. ꝙ illud peccatũ inquinat
membrũ in quo magis indecẽs eſt im/
mũdicia. ſcȝ os hoĩs. Reddit em̃ illud
abhominabile deo. vñ Prouer. xij: Ab
hominatio ẽ deo labia mẽdacia. Si ali
q̇s os ſuũ aptum haberet muſcis ⁊ alijs
rebus immũdis q̄cunq; vellent ibi ĩtra
re: ⁊ ꝑmitteret eas ibi nidificare: os ei⁹
abhominabile eſſet hoĩbus: ſic os men
dax abhominabile eſt deo: cũ immũdi/
cia mẽdacij plus diſplicet deo q̃ immũ
dicia muſcarũ ❡ Tertiũ. ꝙ illud pecca/
tũ hoĩem facit ſimilẽ falſe monete. ergo
q̄ntum p̄ualet florenus bonus floreno
falſo: tãto preualet homo verax homi/
ni falſo ⁊ mẽdaci. vnus aũt bon⁹ flore/
nus valet plus q̃ mille falſi. ⁊ bon⁹ hõ
verax p̄ualet mille mẽdacibus Et ſicut
falſa moneta nõ valet nec ad emendum
nec ad vendendũ. ſic homo mendax ad

nihilū valet niſi ad gehennā. ¶ Quar/
tū eſt ꝙ mendaciū eſt qδdā venenū qδ
tante efficacie eſt ꝙ in ipo hoīe exiſtens
aīam interficit: iuxta illud Sap. i. Os
quod mentitur occidit animam. Ergo
mendaces habent linguam venenatā
Et mirū quoddam eſt q̄uo illi miſeri ho
mines non timent illud venenum qδ ī
ore ſentiunt ¶ Quintū eſt ꝙ hoc pc̄cm
multum diſplicet deo ⁊ hominibꝫ. Or
ſicut deus multū diligit veritatem: ſm
illud ps̄. Ecce eīm veritatem dilexiſti.
Sic e conuerſo odit mendaciū. ps̄. per/
des oēs qui loquunt᷑ mendaciū. Vnδ
Aug⁹. Merito ꝑdit᷑ mentiens q̄r decli
nat ab eo qδ eſt: in id quod non eſt In
ſuper etiam mendaciū abominabile eſt
corā hominibꝫ. Et ꝟitas e cōuerſo val/
de cōmendabilis eſt coram hominibus
Quid eīm eſt laudabilius ⁊ honorabili
us q̄ꝫ h̄re tale verbū. Ille verax in ꝟbis
⁊ iuſtus in factis. Et q̄d vituperabili⁹
q̄ꝫ ille qui eſt mendax in verbis: ⁊ fallax
in factis. ⁊ cum duo ꝓmittit vix vnū ſol/
uit. L ¶ Vnde notandū ꝙ qui ſe
vult a peccato mendacij cauere: oportet
ꝙ remoueat a ſe occaſiones mendacij: q̄
ſunt due. Prima eſt cupiditas: q̄r ex cu
piditate ⁊ auaricia plura mendacia ꝓce/
dunt vt pꝫ in modernis mercatoribꝫ et
alijs pluribꝫ peccatoribus. Scδa eſt ti
mor mundan⁹ hoc eīm timore petr⁹ chri
ſtum ter negauit dicens. Non noui ho/
minem. D ¶ Et ſciendum ꝙ men
daciū eſt triplex. ſcꝫ ꝑniciosum: officioſū
⁊ iocoſum. In p̄mo offendunt illi qui
mentiunt᷑ contra fidei veritatē: vt q̄ chri
ſtum dicerent eſſe natū non ex marie ꝟgi
ne ⁊ hm̄oi. Item ſcδo offendunt illi qui
per mendaciū ledunt ꝓximi famā ⁊ ho/
norem: ſicut eſt mendaciū falſe detracti/
onis. Item t̄cio offendūt illi q̄ ꝑ menda
tium ꝓximū dānificant in bonis exteri/
oribꝫ. ſicut illi qui falſum aliqδ deferunt
iudici vel tyranno. Et q̄ falſum teſtimo
niū ɔtra aliquē in cauſa pecuniaria de/
ponunt: ex q̄bꝫ ꝓximus damnificat᷑ Cir
ca qδ querit᷑: quid de teſte falſo? Reſpō
deo ſm Tho. ſcδa ſcδe. q. lxx: Teſtis
falſus peccat mortaliter inquantū ꝑiu/
rus eſt: ⁊ inquantū facit ɔtra iuſticiam
⁊ contra id de quo eſt ſpeciale p̄ceptum
in decalogo. Et talis indubitant᷑ tenet᷑
ad reſtitutōem oīm que ꝓxim⁹ ei⁹ ami/
ſit ꝑ eius teſtimoniū. 14. q. 5. Nō ſane.
⁊. q. 6. Si res aliena. ¶ Querit᷑ vtꝝ li/
ceat teſti aliq̄d recipe. Reſpōdeo ꝓ fe/
rendo teſtimonio nihil debet accipe: niſi
tantū expenſas ab illo qui eū ꝓducit. 4
q. 3. Venturis. Et ſi accepit: turpit᷑ ac/
cepit. ⁊ reſtituet ei a quo recepit: niſi ille
dederit ad corrumpendū teſtem. tūc eīm
debet dare ei in cuis iniuriā accepit Se
cundo circa mendaciū officioſum p̄mo
offendunt illi qui ex quadā pietate men
tiuntur ꝓ conſeruanda vita ꝓximi: vt ſi
quis videat hoīem queri ad mortem di
cat ſe non vidiſſe eum. ¶ Scδo circa h̄
offendunt illi q̄ mentiunt᷑ ꝓ conſeruan/
da hoīs continentia vt ſi virgo volēti eā
deflorare mentiat᷑ ⁊ dicat ſe eſſe cōiuga/
tam. Tertio circa hoc offendunt q̄ mē/
tiuntur conſuando hoīs exteriorē ſub/
ſtātiā vt ſi q̄s vidēt p̄donē velle quē ſpo
liare dicat ſibi parcas ſibi: q̄r nō portat
pecuniā. E ¶ Circa qδ queritur.
vtrū ſit licitū mentiri ꝓpter liberationē
hoīs a quocunqꝫ periculo. Rn̄deo ſm
Tho. ſcδa ſcδe. q. cx. Non. ſed lꝫ ꝟitatē
occultare ꝓuidenter ſub aliqua diſſimu
latione. Vt etiam auguſtinus dicit Or
ſm doctores. Om̄e quidem mendaciū
eſt pc̄cm ad minus veniale ſicut iocoſū
Sed ꝑnitioſum ſemꝑ eſt mortale: quia
eſt contra charitatem dei ⁊ ꝓximi. Ter
tio circa mendaciū iocoſum offendūt illi
p̄mo qui mentiūtur ꝓ releuando meroē
⁊ tedio. ſicut illi qui aliqua ludicra fin/
gunt vt hoīem melācolicum exhilarēt
Scδo circa idem offendunt illi qui mē/
tiuntur ꝓ aliquoꝝ ſolacio. Sicut illi q̄
ex cupiditate alijs cōplacendi fingūt a/

liqua iocoſa mēdacia vt eos ad riſum ꝓ/
nocēt. Tertio circa idē offendūt illi qui
mētiunť ex adulatōe iocoſa: ſicut q̄ fal/
ſe cōmēdant hoīem: vt ex eo magꝫ pla/
ceant. ¶ Scđ'i qui in hoc p̄cepto offen
dūt ſūt deriſores qui offendūt ꝓximum
deridēdo ꝛ ſubſannando. Et q̄libet tal'
aduertere debet illđ. Subſannās ſub/
ſannabiť: ꝛ deridēs deridebiť ¶ Circa
qđ queriť: vtꝝ deriſio ſit pc̄cm mortale
Rn̄deo ꝫm Tho. ſcđa ſcđe. q. 75: Di/
cendū ꝙ qn̄ quis malū alicuiꝰ ꝑſone vel
defectū in riſum vel ludū ponit: deriſio
đr. Et ſiquidē hoc fiat inquantū malū ē
paruū ꝫm ſe: ſic deriſio eſt veniale pc̄cm
Sed qn̄ accipiť quaſi paruū rōne ꝑſone
ſic aliquē deridere eſt euꝫ oīno paruipē/
dere ꝛ taꝫ vilē eſtimare vt de eiꝰ malo nō
ſit curandū: ꝫ ſit q̄ſi ꝓ ludo habēdꝰ. Et
ſic deriſio eſt mortale pc̄cm. ꝛ tanto gra
uiꝰ q̄nto maior reuerētia debeť ꝑſone q̄
irrideť. Unde grauiſſimū pc̄cm eſt irri/
dere deū: ꝛ ea que dei ſunt. Sicut bea/
tam virginē ꝛ ſctōs. Scđo eſt grauiꝰ de
riſio parentū. qꝛ in maiori reuerētia ſunt
habēdi. Tertio deriſio iuſtoꝝ ꝑ quam
etꝫ hoīes de bn̄ agendo impediuntur.

F ¶ Tertij ſūt diſcordiā inť hoīes
ſeminantes. qđ pc̄cm dn̄s inť oīa alia
maxime deteſtať. ſicut ꝑ oppoſitū in cor
dis charitate ꝛ cordiū vnitate maxīe de/
lectať. Unde illi chr̄i reuerētiam plꝰ ꝑ/
turbant: q̄ꝫ ille q̄ latꝰ eiꝰ lancea aperuit:
vel qui ipm̄ cruci clauis affixit. Cuiꝰ rō
eſt ꝫm Henri. de fri. quia tales eiꝰ ſan
guinem euacuant. per quē oīa pacifica
uit: ſiue in celis ſiue in terris ſint. Item
illud peccatū opus eſt diabolicum ꝛ cō/
trariū operi xp̄i. Unde de diabolo ſcri/
ptum ē. Johis. x. ꝙ diſꝑgit oues. Xp̄s
vero de ſe đr. Matth. xij. Qui nō ꝯgre
gat mecum: diſpergit. Ad chr̄m ꝛ ad ꝑ/
uos eiꝰ ꝑtinet in pace viuere ꝛ pacificare
Un̄ Matť. 5. Bt̄i pacifici qm̄ filij đi
vocabunť. Un̄ Gregꝫ. in paſtorali Si
dei vocanť filij q̄ pacē faciūt ꝓculdubio
ſathane ſunt filij qui eam cōfundūt.

G ¶ Quarti ſtꝫ qui fraudulenť ꝓxi
mo loquunť qui hn̄t mel in ore: ꝛ fel in
corde. ꝛ ſic ꝓximos decipiunt. ꝛ tradu/
cūt. ꝓſus. Qn̄ bonū faris. ꝛ corde ma/
lū meditarꝫ. Oſcula que iudas domio
dedit. hec mihi tu das. Et ſciēdū ꝙ qn̄
aliquis fraudulenť bonū loquiť đ alio:
ꝛ vult ꝙ audiēs eū loquať oppoſitum et
malum de eodem: tunc talis dupl'r pec
cat. Primo in ſeipm̄ quia fraudulenť lo
quitur. Secundo in proximum cui ni/
titur dare occaſionē oblo q̄ndi. H

¶ Quinti ſtꝫ qui ꝓximū cum vitijs ꝛ im
properijs ꝑturbant. Et iſti ꝫm Henri.
de fri. ſpiritualiť in faciē chr̄i ſpuūt. ꝛ đ
ſputis verboꝝ ſuoꝝ amabilē eiꝰ faciē in/
ficiunt. Un̄ autoritas. Faciē xp̄i videť
alapis contūdere qui ꝓximū in p̄ſentia
nititꝛ ꝯfundere. Queritur vtꝝ contume/
lia ſiue conuicium ſit peccatum mortale
Reſpondeo ꝙ ꝓprie ꝛ ꝑ ſe loquēdo: tūc
eſt peccatum mortale. Et non minꝰ q̄ꝫ
furtum vel rapina: maxime quando lo/
quitur animo dehoneſtandi proximum
Et ratio huius eſt. Quia homo nō mi
nus amat honorem ſuum qui ei per ta
le conuicium aufertur: q̄ꝫ rem poſſeſſam
que per furtum vel rapinam ei aufertur
Ergo quicunqꝫ obijcit proximo ſuo de
fectus ſuos iniurioſe ſine culpa. vt dicē/
do: tu es fur: vel vſurarius. vel mendax
vel tu ibi hoc feciſti. vel ibi ſic vixiſti: et
taliter egiſti Uel etiam defectus pene i/
nate: vt dicēdo. tu es cecus ꝛ gybboſus
vel ſcabioſus. ꝛ ſic de alijs. eum confun
dendo mortaliter peccat. ꝛ reus erit et/
ne pene. Unde Matth. 5. dicit chriſtꝰ
Qui dixerit fratri ſuo fatue (euꝫ ſupple
confundendo) reus erit gehenne ignis
O quid tunc rei ſunt qui parētibus ſu/
is cōtumeliā inferūt. vt dicēdo. tu antiq̄
ſtulte. vel alio q̄cūqꝫ mō eis maledicēdo:
tales filij incurrūt eťnā maledictōeꝫ Un̄
Exo. xxi Qui maledixerit p̄ri vel m̄ri mor
te moriať ſcꝫ eťna. I ¶ Queriť vtꝝ

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

cauſa correctõis liceat ꝯuiciũ dicere Rñ
deo ſꝫ tho. ſe. ſe. q. 72 Sicut licitũ ē ali
quē ꝟberare vł in reb⁹ dãnificare cauſa
diſcipline. ſic ꝑt etiã aliq̇s alteri quem cor
rigere debet aliquod verbum conuicio/
ſum dicere. Et hoc modo dominus vo/
cauit diſcipulos ſuos (qui iuerunt in e/
maus: q̇bus apparuit in via poſt reſur/
rectionem ſuã) ſtultos dicens. O ſtul
ti ⁊ tardi ad credendum in omnibus q̄
locuti ſunt prophete. Nonne ſic oportu
it chriſtum pati. ⁊ ſic intrare gloriam ſu/
am: vt patet. Lu. vl. Similiter ⁊ apo/
ſtolus paulus Galathas nominauit i/
ſenſatos dicens. O inſenſati galathe.
Tamen ſicut dicit auguſtin⁹. Ex mag
na neceſſitate obiurgationes ſunt adhi/
bende. ergo non leuiter ſunt proferende

K ¶ Itē Querit̃ vtꝝ homo ꝯtume/
lias ſibi illatas debeat ſuſtinere Reſpõ
deo ſm tho. vbi. ſ. Sicut in alijs iniu/
rijs: ſic in verbis contumelioſis tenemur
habere animum preparatum ad tolerã
tiam ſi expediens fuerit. Quandoq̧ ta
mē oꝑꝫ vt ꝯtumeliã repellam⁹ ꝓpt̃ tria
Prio q̇dē ꝓpt̃ bonũ eius q̇ cõtumeliam
infert. vt videlicꝫ eius audacia reprima/
tur: ⁊ idcirco talia ñ attēptet Sc̄dõ ꝓpt̃
famã noſtrã. q: q̇libet tenet̃ defendē fa/
mã ſuã. Qr ſꝫ Aug. Qui famã ſuã ne
gligit crudelis eſt. Et q: ſm ſalomonē
Melius eſt nomen bonum: q̄ꝫ diuitie
multe. ¶ Tertio propter bonum mul/
torum quorum profectus per contume
lias nobis illatas impeditur. Vñ au
guſtinus. Duo ſunt tibi neceſſaria ſcili/
cet conſciētia ⁊ fama Conſciētia ꝓpt̃ te
⁊ fama ꝓpt̃ ꝓximũ. ¶ Sexti ſũt hi qui
ꝓximũ ſuũ vbis rixoſis ad irã ꝓuocant
⁊ tal' qui ꝓuocat ſcient' proximũ ad ira/
cundiam omniũ peccatoꝝ que ille in ta
li ira cõmittit ſiue in verbis ſiue in factis
reus erit. Quia iracundia eſt mater om
niũ vitioꝝ. Merito ſibi quilibet cauere
debet ne alium ꝓuocaret Cõtra hoc fa
ciunt iſti qui annoſos homines prouo/
cant: vel alios homĩes paſſionatos qui
cito ꝓuocant̃ ad irã: ⁊ in hoc volũt recre
ari. qđ tñ ꝟgit in ꝑiculũ aiaꝝ ipaꝝ. Et
grauit̃ in futuro ꝑ talib⁹ ſolatijs punient̃
Quia omnes maledictiões ⁊ blaſphe/
mias ⁊ cõminationes quas iſte ſic pro/
uocatus ꝓfert ipſi lugebunt. Quia eſt
regula cõmunis. ꝙ qui occaſionē dam
ni dat: damnũ dediſſe videtur. Et chri/
ſtus dicit in euangelio. Omnis qui ira
ſcitur fratri ſuo: reus erit iuditio. Quid
tunc ille reus erit qui non ſolum iraſci/
tur: ſed etiam qui ꝓximum ſuũ ad iram
ꝓuocat. Unde ſollicite vxor cauere de/
bet ne maritum ſuum ad irã prouocet.
alias omnium peccatoꝝ que ipſe in talē
ira cõmittit: ipſa particeps erit. Et ſic ſi
militer intelligēdum eſt de marito ꝙ nõ
debet ꝓuocare vxorē nec filios nec filiã
ad iracundiam: ⁊ ſic de alijs. ¶ Septi/
mi ſunt qui proximis ſuis detrahunt. ⁊
talis detractio ſex modis cõmittitur Et
audire detractionem quãdo eſt peccatũ
mortale ⁊ qñ nõ: hoc q̄re ante. v. Q. R

N ¶ Octaui ſunt qui in verbis ꝑ/
cacibus ⁊ laſciuis ꝓximum ſcandalizãt
⁊ mentis integritatem corrumpũt. Un
de. i. Corinth. 15. Corrumpunt bonos
mores colloquia praua. Item Eph. 5
Fornicatio autem et omnis immũditia
aut auaritia nec nominetur in vobis ſi/
cut decet ſanctos. Cõtra hoc plures fa
ciunt qui verba ſcurrilia ⁊ luxurioſa pro
ferunt per que proximos ad malas cõ/
cupiſcentias prouocant: ⁊ in hoc deum
grauiter offendunt. Et tunc cum tales
corriguntur: tunc dicũt ꝙ nõ denotant
corde ſicut proferunt ore: quod tamē eſt
falſum. Unde chriſtus dicit ĩ euãgelio
Ex abundantia cordis os loquitur Er
go qui talia verba proferũt ſiue ſint vi/
ri ſiue mulieres in his oſtendunt ſe ha/
bere impudicitiã cordis. Unđ Chry/
ſoſto. ſuper Joannem: Quale cor habꝫ
vnuſquiſq̧ talia verba loquitur ⁊ opēa
facit. Hoc etiã patet in bonis ⁊ hone/

ſtis ꝛ pudicis pſonis: q̄ nunquā vel ra/
ro talia pferunt: ſ ihm chꝛm ſepiꝰ nomi
nant eo ꝙ verſāt in cordib ipoꝝ. ſ pa/
tet in btō Ignatio martyre: qui ī tormē
tis poſitus ſepiꝰ ihm nominauit. Et re/
quiſitus quare hoc nomen totiēs nomi
naret: dixit. Quia hoc nomē ſcptū ha/
beo in corde meo: ꝛ reticere nō poſſū. ꝛ
tortores poſt mortē eius cor extraxerūt
de corpore: ꝛ illud in partes ſciderunt. ꝛ
in qualibꝫ parte fuit ſcriptū hoc nomen
ieſus aureis litteris. Ergo q̄libet chꝛi/
ſtianus ſe cauere debet a vbis malꝭ ꝛ ſcur
rilib ꝛ luxurioſis. Unde Iſidorꝰ de ſū/
mo bono. Mali ſermones ī ore chꝛiſti/
ani eſſe non debēt. Hoc etiā oſtendit a/
pl'ſ dicens. Oīs ſermo malus ex ore ve
ſtro non pcedat Et merito: qꝛ ſm dictū
chꝛi in euāgelio De omi vbo ocioſo red
dituri ſumꝰ rōez. Multo fortiꝰ de vbis
ſcurrilib ꝛ nociuis. Ergo merito quili/
bet noſtrū debet a deo petere cū ps. di
cens. Pone dn̄e cuſtodiā ori meo: vt n̄
delinquā in lingua mea. Et nota p con
cluſione octaui p̄cepti ſcꝫ de falſo teſtio/
nio qn̄o falſi teſtes puniant: qn̄qꝫ in pꝛe
ſenti: qn̄qꝫ in futuro. Et d̄ hoc pono ta/
le exemplū. ¶ Legit ꝙ quidā
bonus hō ꝛ iuſtus ꝓpter rigorem iuſti/
tie a quibuſdā malis hoibus odiebat:
vn̄ ipoſuert ſibi falſa crimīa q̄ ꝛ iuramē
to ꝯfirmart eoꝝ ꝙ n̄ facilit credebāt eis
hoies ꝓpter excellentiā vite illiꝰ boni ho
minis. Et pmus ait: niſi ita ſit: (vt pfe
ram) igne peream. Secundus dixit
morbo regio ledar in toto corpe ſi n̄ ita
ſit. Tertiꝰ oculos pdam niſi ita res ſe ha
beat. Quod totū ſic euenit illis ꝓpt pec
catum piurij ꝛ falſi teſtimonij. Nā pmꝰ
teſtis falſus mox a plaga ignis exuſtꝰ ē.
Scđs a pedibus vſqꝫ ad caput conſu/
mitur: quia putridꝰ factus eſt. Tertius
talia audiēs ꝛ videns: ꝛ de ſeipſo timēs
factū reuelauit: ꝛ poſtmodū cecꝰ effectꝰ
eſt. Unde d̄ hoc dr̄ Salomō Prouer.
xix. Falſus teſtis non erit impunitus.

De Nono p̄cep.

Non concupiſces rem pximi
tui. Superiꝰ in ſeptimo p̄ce/
pto phibuit furtū: hic aūt p/
hibet concupiſcētiā cordis di
cens. Non concupiſces rem pximi tui.
Et ſciendū ꝙ contra hoc p̄ceptū faciūt
decem genera hoīm. ¶ Primi ſunt qui
concupiſcunt bona alioꝝ: ꝛ ſciētes ꝙ nō
pn̄t obtinere rē ꝯcupitā non pſequunt
cōcupiſcentiā. Si aūt ſcirent ſe poſſe cō
ſequi concupita: forſitan fortiſſime cona
rent ad pſequendā cōcupiſcentiā in ef/
fectum. ꝛ iſti talit ꝯcupiſcēdo moꝛtalit
peccant. ¶ Scđi ſunt qui aliena concu
piſcunt ꝛ cum omi conatu exteriori labo
rant p tali re illicite obtinēda: q̄ quāuis
non obtineāt: peccāt tn̄ mortalit: quod
apparet in fure ꝛ latrone p furto ꝛ rapia
laborāte: q̄ licet in effectu nō furent nec
rapiant mortalit tn̄ peccant ꝛ grauiꝰ q̄
primi. Si autem prauis conatibꝰ aſſe/
quūtur appetita: adhuc grauius peccāt
vt patet in furibus ꝛ latronibus rē con
cupitam illicite obtinentibus. Et iſtis
nunquā remittitur peccatum niſi prius
reſtituat ablatū vt Augꝰ dr̄. Dūmodo
tn̄ habeant facultatē reſtituēdi. ¶ Ter
tij qui concupiſcūt bona alioꝝ iniuſte: ꝛ
hn̄t ſpem vt ea ſibi poſſint acquirere: ſ
nō audent attemptare ꝓpt timorem cor
poris ꝛ honoris. Sed ſi ſcirent ſe poſſe
euadere: pſequerent toto conatu: ꝛ ſic n̄
ꝓpter deū dimittunt: ſed ꝓpter timorem
ꝛ confuſionē humanam. ¶ Quarti ſūt
qui concupiſcunt iuſtas res: ſed ad ma/
lum finem: id eſt ad peccādum: vtputa
ad vanam gl'iam exercendam vl' ad lu/
xuriam: vel ad crapulam. Sicut ille di
ues de quo ſcribitur. Luce. vi. q̄ epula
batur quotidie ſplendide. Ergo q̄cun/
qꝫ videret aliquem ludere ꝛ pecuniā lu/
crari: vel vſurarium vſuras exercere vel
videret ſuperbias veſtium: ꝛ ſic de alijs
Et ſic ad talem finem deſideraret ex ha